

Dogmatika

Akadēmiskie kredītpunkti

9 KP (13.5 ECTS)

Iepriekšējo kursu prasības

Baznīcas vēsture I

Apstiprināts

Metodiskās komisijas sēdē (augusts, 2021.)

Galvenais pasniedzējs

Dr. Guntis Kalme (guntiskalme@hotmail.com)

Saturs

Dogmatikas kurss sastāv no trīs daļām – pateroloģijas, kristoloģijas un pneimatoloģijas. Katrā no tās daļām studenti tiek iepazīstināti ar tās klasisko saturu no luteriski ortodoksas, konfesionālas pozīcijas, kas pamatota sv.Rakstos un Luteriskajās ticības apliecībās, un akceptēta LELB Satversmē. Vienlaikus iepazīstināšanai ar dogmatikas saturu notiek arī studentu teoloģiskās spriestspējas attīstīšana un pilnveidošana, norādot uz dažādu teoloģisko dogmu attīstību to konkrēti vēsturiskajā un konfesionālajā kontekstā. Dogmatikas kursā tiek norādīts uz tās atziņu pielietojumu apmācāmo praktiskajā kristīgajā dzīvē un pastorālajā kalpošanā draudzē un sabiedrībā.

Mērķi:

- Iepazīstināt studentus ar ortodoksas luteriski konfesionālas dogmatikas pamatjautājumiem;
- padziļināt viņu izpratni par luteriski konfesionālas dogmatikas mācības saturu;
- veicināt viņu spēju tās saturu izklāstīt racionāli un to argumentēt.

Sasniedzamie rezultāti

Zināšanas

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas studenti zina:

- Luteriskās konfesionālās dogmatikas galvenās doktrīnas
- Luteriskās konfesionālās dogmatikas galveno doktrīnu izcelsmi un to savstarpējās pamata kopsakarības

Vērtēšana

Patstāvīgais darbs I
– V
Eksāmens

Prasmes

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas studenti pratis:

- identificēt dogmatiskus spriedumus un apgalvojumus Patstāvīgais darbs I
- atšķirt bibliiskus un luteriskus dogmatiskus apgalvojumus – III
- no nebibliskiem un neluteriskiem Eksāmens

Kompetences

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas, studenti spēs:

- izskaidrot luteriskas konfesionālas dogmatikas pamatmācību saturu Patstāvīgais darbs IV – V
- norādīt uz luteriskas konfesionālas dogmatikas pielietojumu ticības praksē un savā kalpošanā Eksāmens
- argumentēt savu viedokli dogmatiskos jautājumos

PILNA LAIKA STUDIJAS

Lekciju un semināru plāns

	<i>Tēma</i>	<i>Akadēmiskās stundas (45 min)</i>
1	Ievads kursā. Teoloģijas izcelsme, priekšmets, definējums. Teoloģijas baznīciskums. Krusta teoloģija kā teoloģijas centrs. Doktrīna, tās raksturs.	4
2	Teoloģija kā spēja. Dogma, tās rašanās Senbaznīcā, funkcijas. Teoloģijas iedalījums, tās zinātniskums, metode. Atklāsme, tās veidi. Reliģiskais <i>apriori</i>	4
3	Teoloģija un teoprakse. Teoprakses gadījuma analīze (<i>case study</i>). Filozofija un teoloģija. Prāta vērtējums dogmatikā	4
4	Dieva daba, suverenitāte, transcendence, immanence, atribūti. Apslēptais, atklātais Dievs. Dievs kā Persona	4
5	Dieva esamības pierādījumi, veidi, to jēga	4
6	Seminārs I	4
7	Trīsvienība, jēdziena etimoloģija, skripturālais pamats. <i>Filioque</i> problemātika, tās vēsturiskie risinājumi	4
8	Sv.Raksti kā Dieva rakstītais vārds. Sv.Rakstu kanons, atribūti, autoritāte. Sv.Rakstu skaidrošanas pamatprincipi, metodes	4
9	Pateroloģija. Pirmais artikuls, tā raksturs. Dievs Radītājs, Viņa radošā runa. Radība kā Dieva svētības kanālu tīkls. Dieva dāvanas radīšanā. Radītās pasaules jēpils.	4
10	Teoloģiskā antropoloģija. Cilvēka vieta pasaulē. Pirmais artikuls – Dieva dāvanu saņemšana. Cilvēka identitātes definēšanas pieejas. Grēkākrišanas sekas.	4
11	Kristīgā laika un vēstures teoloģija. Dievs kā absolūtais vēstures subjekts. Kristīgā telpas teoloģija.	4
12	Seminārs II	4

	Starpeksāmens I	
13	Kristoloģija. Pētniecības pieejas. Pētniecība un pestīšana. Nīkajas–Konstantinopoles apliecība kā kristoloģijas organizējošais princips	4
14	Kristus preeksistence, references un autoritātes avoti. Kristus persona. Ekumēniski konfesionālā liecība. Kristus cilvēciskums un dievišķums.	4
15	Kristus personas vienība. Kristus dabu kopība. Dabu atribūtu komunicēšana.	4
16	Mācība par Kristus stāvokļiem.	4
17	Mācība par Kristus amatiem – pravietisko, priesterisko, ķēnišķo.	4
18	Seminārs III	4
19	M.Lutera kristoloģija, tās mūsdienīgais raksturs	4
20	M.Lutera krusta teoloģija, tās mūsdienīgais raksturs	4
21	Kristus kā Dieva Vārda vārdu “priekš mums” raksturs I daļa	4
22	Kristus kā Dieva Vārda vārdu “priekš mums” raksturs II daļa	4
23	Kristus izpiršanas darbs. Objektīvā un subjektīvā attaisnošana	4
24	Seminārs IV	4
	Starpeksāmens II	
25	Pneumatoloģijas stāvoklis, tās priekšpieņēmumi luteriskajā sv.Gara darbības pētniecībā.	4
26	VD Sv. Rakstu mācība par sv. Garu. JD Sv. Rakstu mācība par sv. Garu.	4
27	Sv. Gara mācība Senbaznīcā	4
28	Seminārs V	4
29	Vairākuma un mazākuma tradīcijas pneimatoloģijā.	4
30	Garīgās dāvanas sv. Rakstos. Harizmātisms, tā galvenās iezīmes	4
31	M.Lutera uzskati par sv. Garu. Sv. Gara darbība Kristības sakramentā	4
32	Seminārs VI	4
33	Sv. Gara darbība sv. Vakarēdiena sakramentā	4
34	Divas valstības. Sv. Gara darbība baznīcā	4
35	Vispārējais un sevišķais aicinājums. Eshatoloģija. Pēdējās lietas	4
36	Seminārs VII	4
	Gala eksāmens	

5.2. Studējošo patstāvīgā darba organizācija un uzdevumi pilna laika klātienes studijās:

Nr. p. k.	Patstāvīgais darbs	Stundu skaits izpildei
1.	Gatavošanās 7 semināriem, patstāvīga lasīšana, literatūras konspektēšana	70
2.	3 referāti par kristīgai ticībai nozīmīgu luteriski konfesionālu dogmatisku tēmu; jautājumu izpēte un izstrāde prezentācijai. Izdales darba lapu sagatavošana trim prezentācijām.	130
3.	3 referātu prezentācija un aizstāvēšana (ar pwp prezentāciju) semināros I - VII	4
4.	Oponēšana cita studiju biedra 3 prezentācijām, Oponēšanas gaitas izvērtēšana cita studiju biedra 3 prezentācijām semināros I - VII	6
5.	Studiju biedra eksāmena vadīta vērtēšana	6
Kopā patstāvīgā darba stundas:		216

Plānoto studiju rezultātu sasniegšanas pārbaude:

Patstāvīgā darba uzdevuma Nr.	Plānotie studiju rezultāti			% no pārbaudījuma gala vērtējuma
	Zināšanas	Prasmes	Kompetences	
1.	+	+		10 %
2.	+	+		10 %
3.	+		+	10 %
4.	+		+	10 %
5.	+		+	10 %
eksāmens	+	+	+	50 %
Kopā				100 %

Pamata literatūra:

1. Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika*. Rīga: Svētdienas Rīts, 1999.
2. Heglunds, B. *Teoloģijas vēsture*. Rīga: LMF, 1999.
3. Plāte, N. *Kompendijs dogmatikā* I, II. Rīga: Teoloģijas seminārs, 1981.
4. Fagerbergs, H. "Par Dieva dabu," *Mantojums*, 1995., Nr. 7, 25.-33. lpp.
5. Zasse, H. "Mācība par sv. Garu," *Mantojums*, 1995. Nr. 7, 9. – 24.lpp.
6. Feldmanis, R. *Credo: apustuļu ticības apliecības skaidrojums*. Rīga: PRFF, 2012.
7. Baikovs G. *Bībele kā Kristus liecība. Uzticama. Pārbaudāma. Saprotama*. Rīga: LMF, 2016.
8. Stots, Dž. *Kristus krusts*. Rīga: LMF, 2010.

Papildliteratūra:

1. Valters, K. *Bauslība un Evaņģēlijs*, Rīga, LMF: 2000
2. Maldonis, V. *Evaņģēliskā dogmatika*, Rīga: Klints, 1996
3. Vīts, Dž. *Krusta garīgums*. Rīga: LMF, 2017.

4. Baikovs, G. *Dievs, pasaule un cilvēks: Reformācijas dārgumi mūsdienu baznīcai*. Rīga: LMF, 2017.
5. Skērs, D. *Kristība*, Rīga: LMF, 2011.
6. Bonhēfers, D. *Sekošana Kristum*. Rīga: LMF, 2008.
7. Kalme, G. Kristus: laika un vēstures kungs/red. Anita Kalniņa. *2000 Kristietība pasaules kultūrā*: zin. konf., 2000.g., 12.-13.maijs, [konf. materiāli] Rīga: Vārds, 2000, 19. - 29. lpp.

Interneta resursi:

<https://gudribassakums.lv/2013/05/13/starp-diviem-pasaules-uzskatiem-bibeles-un-rietumu-1-dala/>

<https://gudribassakums.lv/2013/05/06/bibele-ka-lieciba-summa/>

<https://gudribassakums.files.wordpress.com/2013/02/guntis-kalme-indric4b7is.pdf>

http://robertsfeldmanis.lv/lv/?ct=teologiski_raksti_2

<https://logia.org/>

<https://concordiatheology.org/>

<http://www.angelfire.com/ny4/djw/lutherantheology.html>

Pamata literatūra kristoloģijā

Luters, M. "Sprediķis par krustu un patiesa Kristus cilvēka ciešanām," *Mantojums* 1996, Nr. 3.

Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika* Rīga: Svētdienas Rīts, 1999.

Forde, G. *Kā kļūt par krusta teologu*. Rīga: LMF, 2017.

Markvarts, K. "Lutera krusta teoloģija," *Mantojums*, 1996, Nr 3.

Zasse, H. "Krusta teoloģija (*theologia crucis*)" *Mantojums*, 1996, Nr 3.

Ranks T. "Habakuks un krusta teoloģija vai Habakuks – īsts teologs," *Mantojums*, 1996, Nr 3.

Feldmanis, R. *Credo. Sprediķu cikls par Apustuļu ticības apliecību*. Rīga: PRFF, 2012.

Papildliteratūra kristoloģijā

Heglunds, B. *Teoloģijas vēsture*, 2. izd. Rīga: Augsburgas institūts, 2003.

Plāte, N. *Kompēdijis Dogmatikā*. Rīga: LU, 2020.

Stots, Dž. *Kristus krusts*. Rīga: LMF, 2010.

Maldonis, V. *Evaņģēliskā dogmatika*. Rīga: Klints, 1996.

Interneta avoti kristoloģijā

Reinhardts Slenczka, Kristoloģiski norobežojumi

<https://www.ebaznica.lv/kristologiski-norobezojumi-61577/>

Reinhardts Slenczka, Kristoloģijas uzdevums, <https://www.ebaznica.lv/kristologijas-uzdevums-61515/>

Risto Santala, Mesijas piedzimšana un būtība, <https://www.ebaznica.lv/mesijas-piedzimsana-un-butiba-19588/>

Deivids Skērs, Kalvina teoloģija uzskatāmi atklāj tās nekristoloģisko saturu,

<https://www.ebaznica.lv/kalvina-teologija-uzskatami-atklaj-tas-nekristologisko-saturu-117464/>

Pamata literatūra pneimatoloģijā

Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika*. Rīga: Svētdienas Rīts, 1999.

Feldmanis, R. *Credo. Sprediķu cikls par Apustuļu ticības apliecību*. Rīga: PRFF, 2012.

Hemnic, M. *Enhiridions. Kristīgās mācības rokasgrāmata*. Rīga: LMF, 2000.

Papildliteratūra pneimatoloģijā

Sv. Gars

Feldmanis, R. *Credo. Sprediķu cikls par Apustuļu ticības apliecību*. Rīga: PRFF, 2012, 67.-84. lpp.

Hemnic, M. *Enhiridions. Kristīgās mācības rokasgrāmata*. Rīga: LMF, 2000), 99.-103. lpp.

Svētdarišana

- Feldmanis, R. *Dzīvības avoti. Teoloģisku rakstu krājums I*. Rīga: PRFF, 2013, xxv-xxvi lpp., 73.-104. lpp.
- Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika*. Rīga: Svētdienas Rīts, 1999, 408.-456.lpp.
- Skērs, D. "Svētdarišana luteriskajā teoloģijā," *Mantojums*, Nr. 8, 1995. 20.-31. lpp.,
- Senkbeils H. "Kristus darbībā – luteriskais uzskats par svētdarišanu. Vairāk nekā dzīvesveids." *Mantojums*. 1995. Nr. 7, 34.- 42. lpp., Nr. 8., 32.-42.lpp.

Sakramenti

- Feldmanis, R. *Dzīvības avoti. Teoloģisku rakstu krājums I*. Rīga: PRFF, 2013, xvi -xix lpp., 41.-70. lpp.
- Feldmanis, R. *Credo. Sprediķu cikls par Apustuļu ticības apliecību*. Rīga: PRFF, 2012, 90.-97. lpp.
- Kinnamens, S. un Leimans, Č. Luterisms jautājumos un atbildēs. Svētā kristība. Rīga: LMF, 2005.
- Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika*. Rīga: Svētdienas Rīts, 1999, 462-490.; 507.-559. lpp.
- Kolbs, R. *Dariet par mācekļiem kristidami. Sakraments un kristīga liecināšana*. Rīga: LMF, 2002.
- Skērs, D. *Kristība*. Rīga: LMF, 2011.
- Hemnics, M. *Enbiridions. Kristīgās mācības rokasgrāmata*. Rīga: LMF, 2000, 106-134. lpp.
- Senkbeils, H. "Kristus darbībā: sakramenti, absolūcija un dievkalpojums," *Mantojums*, Nr. 9., 1995. 33-42. lpp, Nr. 10., 39-46. lpp.
- Neigels, N. "Luters par sv.Vakarēdienu." *Mantojums*. 1996. Nr. 4, 17.-24. lpp.
- Bilzens, K. "Sv. Vakarēdiena izpratne Mārtiņa Lutera rakstos," *Mantojums*. 1994. Nr. 7, 6.-16. lpp.
- Vītings, K. *Luterisms jautājumos un atbildēs. Sv. Vakarēdiens*. Rīga: LMF, 2015.
- Zasse, H. "Sv.Vakarēdiens baznīcas dzīvē." *Mantojums*. 1996. Nr. 4.

Baznīca

- Feldmanis, R. *Credo. Sprediķu cikls par Apustuļu ticības apliecību*. Rīga: PRFF, 2012), 85-89. lpp.
- Hemnics, M. *Enbiridions. Kristīgās mācības rokasgrāmata*. Rīga: LMF, 2000), 148-150. lpp.
- Gīrcs, B. *Kristus baznīca*. Rīga: LMF, 2006), 15.-106. lpp.
- Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika*. Rīga: Svētdienas Rīts, 1999, 560.-581. lpp.
- Šerbs, K. Baznīca – slimnīca vai treniņzāle, *Mantojums*. 1995. Nr. 1, 13.-20. lpp.
- Kindseits, Dž. un Smita, P. "Ko nozīmē būt luterānim," *Mantojums*. 1994. Nr. 10., 23-35. lpp., Nr. 11. 24-35. lpp., Nr. 12., 24.-38. lpp.,
- Bonhēfers, D. *Dzīve kopībā*. Rīga: LMF, 2006.

Mācītāja amats

- Veselšmits K. "Kalpošanas amata koncepcija un prakse senbaznīcā: struktūra, veidošanās īpatnības un atbilstība Rakstiem," *Mantojums*. 1995. Nr. 12, 19-30. lpp.
- Proiss, H. "Luters par vispārīgo priesterību un kalpošanas amatu," *Mantojums*. 1995. Nr. 4, 8.-19. lpp.
- Hemnics, M. *Enbiridions. Kristīgās mācības rokasgrāmata*. Rīga: LMF, 2000, 16-27. lpp.
- Goizers, R. "Dieva vārds, kalpošanas amats un episkopāts luteriskajās ticības apliecībās," *Mantojums*. 1995. Nr. 4, 20-29. lpp.
- Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika*. Rīga: Svētdienas Rīts, 1999, 582.-603. lpp.
- Saarnivara, U. "Evaņģēliskā sludināšana. Bibliiskais pamatojums." *Mantojums*. 1995. Nr. 6. 22.-32.; 37.-40. lpp., Nr. 7., 22.-32. lpp., Nr. 8., 30.-36. lpp., Nr. 9., 28.-36. lpp.
- Kvils, T. "Bauslības un Evaņģēlija sludināšana: dāvanu sniegšana," *Mantojums*. 1996. Nr. 5, 15.-22. lpp.
- Gīrcs, B. *Kristus baznīca*. Rīga: LMF, 2006, 200.-226. lpp.
- Zasse, H. "Apustuliskā sukcesija" *Mantojums*. 1995.Nr. 4, 30-43. lpp.,

Liturģija

- Zasse, H. "Ecclesia orans," 1996. *Mantojums*. Nr. 7., 13-21. lpp.
Neigels, N. "Kam pieder liturģija?" 1996. *Mantojums*. Nr. 6., 9-17. lpp.,
Senkbeils, H. "Dievkalpojums: kopīga liturģiskā dzīve." *Mantojums*. 1996. Nr.6.
Senkbeils, H. "Privātā lūgšana: personīga liturģiskā dzīve." *Mantojums*. 1996. Nr. 7, 29.-42. lpp.
Vingrens, G. "Lūgšana." *Mantojums*. 1996. Nr. 7, 22.-28. lpp.
Markvarts, K. "Liturģiskās banalitātes." *Mantojums*. 1996. Nr. 6, 18-28. lpp.

Aicinājums

- Senkbeils, H. "Aicinājums: liturģiskā dzīve pasaulē." *Mantojums*. 1996. Nr. 8.
Vingrens, G. "Debesis un zeme." *Mantojums*. 1996. Nr. 8., 9.-19., lpp.

Divas valstības

- Feldmanis, R. *Dzīvības avoti. Teoloģisku rakstu krājums I*. Rīga: PRFF, 2013), xx-xxv lpp., 107-112. lpp.
Markvarts, K. "Divas valstības jeb valdības," *Mantojums*. 1995. Nr. 6., 9.-26. lpp.
Petšs, L. "Luters starp revolūciju un reformāciju," *Mantojums*. 1994. Nr. 10., 15.-22. lpp.

Pēdējās lietas un laiki

- Feldmanis, R. *Credo. Sprediķu cikls par Apustuļu ticības apliecību*. Rīga: PRFF, 2012, 98.-104. lpp.
Millers, Dž. *Kristīgā dogmatika*. Rīga: Svētdienas Rīts, 1999, 604.-663. lpp.
Stīvensons, Dž. "Vispārējā apostāze kā mūsu laikmeta zīme," *Mantojums*. 1994. Nr. 11., 6-14. lpp.

Interneta resursi

- <https://www.ebaznica.lv/svetais-gars-ir-dievs-74483/>
<http://jelgavasannasbaznica.lv/tag/svetais-gars/>
<https://www.ebaznica.lv/ka-tu-zini-ka-svetais-gars-ir-patiess-dievs-2680/>
<https://www.ebaznica.lv/ko-lidz-ar-ticibu-tevi-vel-ir-modinajis-svetais-gars-126872/>